

Papp János

A CSORVÁSI LAKODALMAS

BEVEZETÉS

A népek, tájegységek megismerésének sokféle módja van. Ez a közhelynek számító megállapítás akkor is igaz, ha a magyar anyanyelvű népesség egymáshoz közeledését, közelítését vizsgáljuk. Tapasztalatok szerint a sport és a kultúra, mint tevékenységi keret adja a megismerés, az ismerkedés legkézenfekvőbb formáit. A Kárpát-medencében élő magyarság összetartozásának, gyökereinek és hagyományainak bemutatására vállalkoztak tizenöt évvel ezelőtt Csorváson, amikor útjára indították a *Gasztronómiai Napok* elnevezésű lakodalmas rendezvénysorozatot.

Jelen cikk írója arra tesz kísérletet, hogy bemutassa egy helyi rendezvény, a *Csorvási Lakodalmas*, miként jeleníti meg a kulturális földrajz egy-egy elemét. A turisztikai program résztvevői életmódjukban, szokásaikban, hagyományápolásuk módjában sokféle kulturális jellegzetességet hordoznak. Ezen a rendezvényen a lakodalomhoz kapcsolódó gasztronómiai szokások, viseletek, zenei motívumok sokszínűsége jelenik meg.

Az írás első részében a kulturális teret mutatom be, majd a konkrét esemény leírása, területi kapcsolatrendszere következik, s végül a rendezvény társadalmi kihatásait érzékeltetem.

Munkám során a csorvási Általános Művelődési Központ versenykiírására, a lakodalmasról készített statisztikai adatokra, s csorvási lévén személyes tapasztalataimra támaszkodtam.

A HELYSZÍN BEMUTATÁSA

„Csorvás település gyökereit keresve egészen a 18. századig kell visszautaznunk az időben. Az első népszámlálási adatok 1870-re nyúlnak vissza. Ekkor 2265 volt a lakosság száma. Megélhetésüket a mezőgazdaság biztosította. A legjelentősebb ipari üzem is ezzel kapcsolatos, egy gőzmalom volt. Egy szerényen élő dolgozó közösség alakult ki Délkelet-Magyarországon. Az emberek itt mindig keményen dolgoztak és dolgoznak napjainkban is, hogy biztosítsák megélhetésüket.”¹

Jelenleg is ez a fő szempont: milyen módon tudja a település munkával és ezáltal, kenyérkereseti lehetőséggel ellátni lakóit.

Magyarország kistájainak katasztere alapján a település környéke az Alföld nagytáján (makrorégió) belül a Körös–Maros köze középtájba (mezorégió), a Békés-Csanádi-hát kistájcsoportba (szubrégió) és a Békési-hát kistájba (mikrorégió) sorolható. Területe 9018 ha. Lakónépessége 5684 fő (2006).

Csorvás – 2005. augusztus 20-a óta – város Budapesttől 210 km-re, Békés megyében, a Debrecen és Szeged között húzódó 47-es számú főközlekedési út és a Békéscsaba–Szeged-vasútvonal mellett helyezkedik el. Az orosházi kistérséghez tartozik, emellett sok szállal kötődik a megyeszékhelyhez, Békéscsabához. Kapcsolatai átnyúlnak Gyula és környéke, Mezőhegyes, Tótkomlós és környéke, Szarvas és környéke téregyütteshez. A megközelíthetősége, a környezettel való kapcsolatteremtés lehetősége, az úthálózat (fő- és mellékutak) jónak mondhatók.

A Csorvási Nemzetközi Lakodalmas Gasztronómiai Napok, hétköznapi nevén a Csorvási Lakodalmas 2001 júliusában indult útjára, az akkori nagyközségi önkormányzat kezdeményezésére.

Csorváson több olyan rendezvényt tartanak évek óta, amely regionális, országos, sőt határon túli vonzerővel rendelkezik. Ilyenek: nemzetközi népzenei verseny, Kárpát-medencei aratóverseny.

A Csorvási Nemzetközi Lakodalmas Gasztronómiai Napok rendezvényeit elsősorban a dél-alföldi régió lakosainak kínálják. Másodsorban a Gyulán, Békéscsabán, Orosházán, Gyopároson és a Szarvason nyaraló, szabadidejüket töltő turistáknak. A harmadik célcsoport a határon túli magyar népesség: a vajdasági, erdélyi, kárpátaljai és a felvidéki magyarok.

A rendezvény célja a résztvevők megismertetése a települések, a tájegységek, a nemzetiségek jellegzetes lakodalmas ételével, mindehhez látványos külsőségeket a lakodalmas hagyományok bemutatása teremt. A cél elérését csapatversenyen valósítják meg, ahol a benevezettek „főzőtudományukat”, élő népművészetük szokásait mutatják be.

A RENDEZVÉNY PROGRAMJA

A Csorvási Lakodalmas kétnapos rendezvény, amelyet minden évben, július utolsó szombatján és vasárnapján rendeznek meg. A régióban egyedülálló turisztikai látnivaló. Vonzerejét a gasztronómiai különlegesség, a látvány, a hagyományápolás adja. A felmérések szerint mintegy 5000 belföldi és 500 külföldi látogató tekinti meg a lakodalmast.

A vendégek mellett a versenyzők száma is jelentős, ők elsősorban a dél-alföldi régióból érkeznek, de a Felvidékről, Erdélyből, Vajdaságból és Kárpátaljáról is beneveztek csoportok. Szlovákiából Diószeg, Galánta, Romániából Sepsiszentgyörgy, Uzon, *Vajdaságból Zenta, Felsőhegy, Szaján, Orompart,*

Kanizsa, Ukrajnából Nagydobrony csapatai mutatták be gasztronómiai és lakodalmi szokásaikat, kultúrájukat. Évről évre többen látogatják a programot, s a versenyző csapatok száma is folyamatosan növekszik.

A Csorvási Nemzetközi Lakodalmas Gasztronómiai Napok egyik része a gasztronómiai verseny. Ennek keretében 3 fős csapatoknak 20 fő részére kétfogásos lakodalmi ételt kell készíteni és az ünnepi asztalt 5 főre megteríteni. A szükséges nyersanyagot a rendezők adják. Másik része a lakodalmas zenekarok versenye, harmadik pedig a vőfélyek vetélkedője.

A zenekarok a vőfélyek közreműködésével – lakóhelyük szokásai szerint –, felkért menyasszonyokat és vőlegényeket kísérik a település különböző pontjairól. A „nász nép” általában a versenyzőkkel érkezik, s tájegységükre jellemző viseletben vonul a zenekar után. Sokszor csatlakozik hozzájuk egy-egy alkalmi „szimpatizáns”, mindez fokozza a nézők hangulatát. A vonuló vendégsereg hangos bekiabálásai, rigmusai szórakoztatják a közönséget. Külön figyelmet kap a vőfélyek eltérő menyasszony-búcsúztatói, kikérései, mondókái.

A zsűri együtt értékeli a gasztronómiát, a zenekart, a vőfélyt.

Csatlakozó programokat is szerveznek ilyenkor:

- leány-legénybúcsúztató, ágyvitel
- esküvői fotók kiállítása
- menyasszonyi ruhák bemutatója
- népművészeti kirakodó vásár
- 50-55-60 éve házasságot kötött idős emberek köszöntése
- élő koncert
- lakodalmas vacsora
- a győztesek gálaműsora.

A rendezvény keretében manapság már „valós” házasságkötésre is sor kerül.

Az esemény megmozgatja a település lakosságának jelentős részét. Minden program a szabadban van. A menet az utcákon járva jó hangulatot kelt. A vendégek az iskola udvarán fedett sátrakban fogyaszthatják el a lakodalmas ételeket, melyeket a karnyújtásnyira levő kézilabdapálya mentén főznek szabad tűzön. A rendezvény látogatása ingyenes, de az ételért, italért fizetni kell.

A LAKODALMAS TÉRSÉGI HATÁSA

Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy vannak, akik a Csorvási Nemzetközi Lakodalmas Gasztronómiai Napokat az attraktivitás miatt, míg mások a gasztronómiáért látogatják. A térségben ezt a rendezvényt már „jegyzik” a turisztikai programok ajánlóiban.

Az idelátogatók zöme még a régióból érkezik, ám sokan jöttek az ország messzi helyeiről is. Pápáról, Diósgyőrből csapatot is neveztek a versenyre.

A fotókiállítás vonzotta a művészeket, akik más régióban élő családtagjaikat is magukkal hozták erre a napra.

Nemzetközi érdeklődés is kimutatható, hiszen a határon túli magyar csapatok mellett egyéb kulturális hagyományt bemutató (szőtteskészítő, hímző) kísérők is csatlakoztak versenyzőikhez. Csorvás a Kárpát-medencei magyarság találkozóhelye lett erre a két napra.

A rendezvény gazdaságra gyakorolt hatása is mérhető. A lakodalmas jellegénél fogva a vendéglátásban érdekelték számára hozott forintosítható hasznot. A két nap alatt minegy ötezer ember fordult meg a helyszínen, s fogyasztott. A gasztronómiai program nyersanyagait a helyi kereskedelmi forgalomban vásárolták meg, zömében östermelőktől.

Jelentős bevételhez jutottak a településen élő és dolgozó kézművesek, főleg népi iparművészek. Hozzájuk csatlakozva máshonnan érkező kiállítók, vásárlók is nagy forgalmat bonyolíthattak le.

A külföldi csoportok és a távolabbról érkezők a csekély számú helyi szálláshelykínálat miatt a térségben (Orosháza, Békéscsaba, Mezőhegyes) a kereskedelmi szálláshelyeken jelentek meg fizetőképes vásárlóként.

Zsótér Brigitta írja erről térségről: „Az alföldi táj szépsége, az erdők, a vadászati lehetőségek, a ló- és a lovasturizmus, valamint az agrártörténeti emlékek sokasága mindazok számára vonzóvá teszi Mezőhegyest, akik szeretik a természetet és a csendes nyugalmat.”²

Ugyancsak a messzebből érkezőknek szerveztek kirándulásokat Gyopárosfürdőre, Ópusztaszerre. Ők ezeken a helyeken vettek igénybe különböző szolgáltatásokat.

A visszatérő turisztikai vonzerővel bíró esemény hatására javult a helyi vendéglátás színvonala, nőtt a lakosság turisztikai vállalkozó kedve. Erősödött a házi ipar, a textilfeldolgozás, a szőtteskészítés.

ZÁRSZÓ

A Csorvási Lakodalmas szélesítette a kulturális teret. A látogatók és a versenyzők betekintheztek egymás lakodalmi, gasztronómiai, népviseleti és területi kultúrájába. Emellett a diszlokációs kultúra terjedése is érzékelhető, hiszen az egymástól ellesett ételkülönlegességeket kipróbálják lakóhelyükön. Arra is van példa, hogy meghívják egymás kísérő zenekarait településük rendezvényeire. Több régióban hasonló lakodalmas ünnepeket tartanak, melyeken a földrajzi tér más és más társadalmi kultúrája jelenik meg.

A lakodalmas napok által a határon túli magyar ajkú lakosság anyanemzethez való kötődése, ragaszkodása is kiteljesedik. Az egy nyelvet beszélők természetes összetartozását erősíti a hagyományok bemutatása, módosulásának megjelölése a nemes, szórakoztató kulturális versenyen.

Végül egy fontos dolog: itt mindenki szórakozik, barátkozik, feltöltődik.

JEGYZETEK

¹ Papp 2006.

² Zsótér 2006.

IRODALOM

PAPP János

2006

ex litt. Csorvás település történetének fontosabb mozzanatai a tatárjárástól napjainkig. V. Alföldi Tudományos Tájégzdálkodási Napok. Mezőtúr, 2006. október 26–27.

ZSÓTÉR Brigitta

2006

Turizmus Mezőhegyesen. A Hotel Nonius bemutatása. Európai Unió Kutatási és Oktatási Projektek Napja. Hódmezővásárhely, 2006. 10. 06. (szerk.) Dr. Gál József, Delfin Computer Informatikai Zrt. ISBN 963-06-1269-0, ISBN 978-963-06-1269-2